

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FORAIE BISERICESCĂ ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE OARĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Ce ar trebui să căutăm noi la sf. biserică.

Fieștecare om care sosește pe lume e materie brută. Munca grea și statornică a întregii vieți e de lipsă ca să poată eși la iveală miezul și valoarea adevărată ce se ascund într'ansa. Cele mai excelente calități și cele mai multilaterale talente, fără o muncă cuminte, rămân latente orică apucă pe cărări piezișe și duc în sfârșit la perire. După fiecare inimă omenească, aparțină aceasta unei categorii mai superioare ori mai inferioare, se așin toată viața diavoliului interni și externi și e vai și amar dacă posesorul ei nu e cu ochii în patru. Scurt zis, omul se formează încet ca o plantă ca o compoziție minerală. Dar unde e dezvoltare lentă acolo trebuie să fie și o lege poruncitoare — peste forțele active și cele reglative — așezată de bunul D-zeu. Fieștecare popor și individ numai în aceeași măsură se poate feri în care ispitește legile dezvoltării, a creșterii și se supune lor. Știința educațiunii e veche ca omul, un sistem să ridică la suprafață și altul se cufundă în adâncuri, o muncă uriașă se desvoală în jurul întrebării despre tainele creșterii. Oamenii cu cunoștințe vaste se trudesesc se aflu cele mai bune perceptive pedagogice și se iscodesc cea mai corespunzătoare formă a instituțiilor de învățământ. Și la urma urmei ajung se descopere aceea, ce e cunoscut de mult, prin cel mai mare pedagog, care este însuși domnul nostru Isus Hristos. Incețul cu incețul vine recunoștința, că cea mai perfectă școală este biserica. Cine a așezat o mai frumoasă ființă a vieții decât Mântuitorul lumii, când a zis: *«Fiți desăvârșiți precum Părintele vostru din ceriuri este desăvârșit!»* Incercați și spuneți mai bine dacă puteți cât e de mititel și neînsemnat omul și cât stă dânsul de departe de desăvârșire. Obrăznicia, închipuirea, răutatea pretențioasă a oamenilor e pâlita de un fulger parecă când rosteste aceste cuvinte ale scripturii, cari ne obligă cu autoritate D-zeească să *ne dezvoltăm* prin muncă întreaga noastră viață. Că unde trebuesc puși după toate acestea oamenii, cari se țin pe sine de tot atâți *«burici ai pământului»*, se înțelege de sine. Ce-ți cele mai de seamă opuri pedagogice ale timpului nostru și nu o să aflați nicăirea învățături

asa de clare și intuitive ca în sf. evanghelie. Ascultați ce ușor și aproape de înțelegerea ori și cui învață cel mai mare pedagog al lumii urmările adevărului și ale neadevărului în lume. *«Deci tot cel ce aude aceste cuvinte ale mele și le face îl voi asemăna bărbatului înțelept, care și-a zidit casa sa pe piatră. Și a plouat și au venit râurile și au suflat vânturile și au lovit în casa aceea și nu a căzut, că era întemeiată pe piatră. Și tot celce aude aceste cuvinte ale mele și nu le face se va asemăna bărbatului nebun, care și-a zidit casa sa pe nisip. Și a plouat și au venit râurile și au suflat vânturile și au lovit în casa aceea și a căzut și mare eră căderea ei.»*

Biserica întemeiată de Isus Hristos este cea mai perfectă instituțiune de creștere a oamenilor. Din trecutul ei din toate întocmirile ei curg isvoare îmbelșugate de apă vie și cine bea dintr'ânsele gustă din fericire, din sănătate. Biserica cu sfințele ei taine oferă cel mai bun tratament al sufletelor bolnave. Cine caută liniște, cine plânge, cine se simte adânc nefericit, vină la biserică și se roage din toată inima, din tot cugetul și din tot sufletul său și Domnul Savaot îi va da lui mana alinării suferințelor. Biserica nu reprezintă întunecul și nu neagă viață, dincontra, ea răspândește lumină, ea te ridică din vâgăunile întunecoase pe înălțimi verzi și pline de soare. Biserica te învață se apreciezi viața așa cum trebuie, ia-ți descopere valorile și pericolele vieții, ia-ți arată cărările bune, cari te duc la fericire și te face băgător de seamă la cărările rele, cari te conduc la prăpastie.

Acum ni-se pune întrebarea serioasă: ce vedem noi în sf. biserică și ce căutăm noi acolo? Vedem noi astăzi în biserică noastră o instituțiune de creștere și de mântuire, pășim noi acolo *«cu frica lui D-zeu, cu evlavie și cu credință»* ori nu?! Cu durere amară trebuie să mărturisim că felul de a privi biserică a părinților nostri și cel al nostru se deosebește fundamental. Strămoșii nostri mergeau la biserică cu sfială, plini de cucernicie și frica de D-zeu, pe când badea Nicolae de astăzi e convins, că biserică și preotul e un parazit pe capul lui, care nu-i dă pace să și satisfacă toate postele, cum i-ar plăcea lui. Și răspunsul la aceasta concepție nefericită a lui

este tonul josnic din familia lui, stările lui desordonate, luxul, beția etc. Iată strămoșul lui badea Nicolae și-a clădit casa pe piatră și de aceea valurile lumii păcătoase nu au îmburdat-o, pe când badea Nicolae și-a clădit casa pe nisip și a fost destul un vânticel, ca aceasta să cadă la pământ. Așa e țaranul nostru de astăzi. Inteligența noastră iarăși crede, că biserica strămoșilor ei e ceva demodat și de aceea se silește să o mântue prin modernizări, importând cu brațul paragrafi de pe alte terene ale vieții nepotrivite cu firea și rostul bisericii noastre. Nu domnilor, să ne credeți, biserica are un trecut strălucit de aproape 2000 de ani și când dânsa flămânzește lăsați-o să se nutrească de aici, D-Voastră plecați-vă capetele luminate când intrați în sf. biserică și cercați ca toată viața voastră lui Hristos D-zeu să o dați. Inimă umilită și zdrobită cere biserica dela credincioșii săi, poarte aceștia sumane ori fracuri. *Nu noi să luminăm biserica, ci lasă biserica să ne lumineze pe noi.*

Deie bunul D-zeu să fi ajuns și noi în aceiași stare sufletească în care au fost Iudeii, când au cântat cu lacrimi: »La râul Vavilonului, acolo am șezut și am plâns, când ne-am adus aminte de Sion«.

Să ne aducem aminte de Sionul curat și slăvit al protopărinților nostri și să-l readucem și să vedem în biserica noastră un loc de liniște de sfințenie și de cucernicie. Să lăsăm biserica noastră să fie și astăzi ce a fost în trecut, izvor de apă vie, din care să bem beutură curățitoare și sfințitoare. În biserică ar trebui să căutăm formarea și întărirea caracterului nostru religios-moral, din care isvoresc toate puterile de viață și să nu degradăm casa lui D-zeu la un loc de ciocnire al intereselor omenești.

X.

Protocol

despre ședințele Sinodului eparhial din dieceza gr.-or. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1916.

Ședința I.

S'a ținut în Arad la 17/30 aprilie 1916, la oarele 12 a. m., în sala de gimnastică dela școala civilă de fete a diecezei Aradului.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop diecezan Ioan I. Papp; Notar: Dr. Aurel Pinția.

Nr. 1. După asistarea la sfânta liturgie, împreună cu chemarea Duhului Sfânt, întru-nindu-se deputații sinodului la oara și în locul arătat mai sus, P. S. Sa Domnul Episcop

Ioan I. Papp ocupând locul prezidial, deschide sesiunea prin următorul cuvânt, ascultat cu plăcere, atențiune și acoperit cu vii aplauze.

(Vezi cuvântul de deschidere în „Biserica și Școala“ Nr. 16).

Nr. 2. Pentru a se constată numărul deputaților prezenți, se cetește apelul nominal, la care răspund următorii deputați: Dr. Cornel Ardelean, Dr. Dimitrie Barbu, Petru Băran, Vasilie Beleş, Dr. Atanasie Brădean, Aron Bulzan, Dr. Teodor Burdan, Dr. Aurel Cioban, Dr. Pompiliu Cioban, Roman R. Ciorogariu, Dr. Victor Fildan, Nicolae Firu, Ioan Georgia, Procopiu Givulescu, Vasilie Goldiș, Iuliu Groșorean, Dr. Aurel Grozda, Andreiu Horvath, Dr. Cornel Iancu, Dr. Sever Ispravnic, Petru Ionașiu, Dr. Andreiu Ille, Dr. Aurel Lazar, Cornel Lazar, Mihail Lucața, Vasilie Mangra, Ioan Moga, Fabrițiu Manoilă, Titus Mărgineant, Iosif Moldovan, Ioan Oprea, Dr. Nestor Oprean, Mihaiu Păcățian, Dr. Gheorghe Popa, Aurel Petrovici, Dr. Aurel Pintia, George Popovici, Dr. George Popovici, Petru Serb, Gerasim Sârbu, Nicolae Roxin, Florian Roxin, Silviu Roxin, Petru Truția și Dr. Romul Veliciu; deci fiind prezenți 45 deputați,

Sinodul se declară capace pentru a putea aduce concluze valide.

Nr. 3. Prezidiul prezintă cererile deputaților: Antoniu Mocsonyi de Foen, Axente Secula, Emanuil Ungurean, Dr. Aurel Cosma, Sava Raicu, Dr. Petru Ionescu, Ioan Pinter și Dr. Teodor Papp pentru concediu pe durata întreagă a sesiunii sinodale de acum,

Concediile cerute se acordă.

Nr. 4. Prezidiul prezintă următoarele esibile întrate la sinodul eparhial:

1. Raportul general al Consistoriului plenar din Arad.
2. Raportul general al Consistoriului plenar din Oradea-mare.
3. Raportul Consistoriului din Oradea-mare, în chestia sediului protopopese din protopresbiteratul Orăzii-marii.
4. Raportul aceluiași Consistoriu, pre lângă care prezintă proiectul de nomativ referitoriu la tacele de emisiuni și excursiuni oficioase.
5. Raportul delegațiunii congresuale, relativ la afacerile de despărțire ierarhică.
6. Raportul Consistoriului din Arad, în chestia arondării din nou a protopopiatelor.
7. Raportul Consistoriului din Oradea-mare în chestia arondării protopopiatelor.
8. Raportul Consistoriului din Arad, relativ la ameliorarea dotației protopopilor.

9. Raportul Consistoriului din Arad, în chestia tacselor de esmisiuni și escurziuni oficioase.

10. Raportul Consistoriului din Oradea-mare, în afacerea disciplinară a fostului său referent ajutoriu Dr. Aurel Oltean.

Se predau comisiuni organizatoare:

11. Raportul general al senatului strâns bisericesc dela Consistoriul din Arad.

12. Raportul general al senatului strâns bisericesc dela Consistoriul din Oradea-mare.

13. Raportul Consistoriului din Arad în afacerea concubinatelor.

14. Raportul Consistoriului din Arad despre mișcările sectarilor.

15. Raportul Consistoriului din Arad, în afacerea schimbării timpului pentru culegerea datelor statistice.

16. Raportul Consistoriului din Oradea-mare, referitoriu la modalitatea înmulțirii contingentului de preoți.

Se predau comisiunii bisericești.

17. Raportul general al senatului școlar dela Consistoriul din Arad.

18. Raportul general al senatului școlar dela Consistoriul din Oradea-mare.

19. Raportul Consistoriului din Arad, referitoriu la legea școlară din 1907.

20. Raportul Consistoriului din Arad în chestia înființării unei preparandii de fete în Arad.

21. Raportul Consistoriului din Arad, despre examenele finale în anul școlar 1914—1915, despre mersul învățământului primar și despre învățătorii duși la oaste.

22. Raportul Consistoriului din Arad cu datele statistice școlare.

23. Raportul Consistoriului din Arad, asupra greutăților cu cari luptă școala confesională în urma războiului.

24. Raportul Consistoriului din Arad în chestia salarelor învățătoarești.

Se predau comisiunii școlare.

25. Raportul general al senatului epitropesc din Arad.

26. Raportul general al senatului epitropesc din Oradea-mare.

27. Raportul Consistoriului din Arad, pe lângă care i-și prezintă bugetul pe anul 1916.

28. Raportul Consistoriului din Oradea-mare, pe lângă care i-și prezintă bugetul pe anul 1916.

29. Raportul Consistoriului din Arad, despre admistrarea fondurilor și fundațiilor diecezane și starea lor la finea anului 1915 (a fost dat comisiunii epitropești în 14/27 l. c.).

30. Proiectul de Regulament referitoriu la administrarea fondului diecezan pentru ajutoarea preoțimei.

31. Raportul Consistoriului din Arad, despre cenzurarea socoții mănăstirii H.-Bodrog de pe anul 1915.

32. Protocolul comisiunei sinodale de control, despre controlul făcut la Arad.

33. Raportul Consistoriului din Arad, despre pretenziunile dubioase comune cu dieceza Caransebeșului.

34. Raportul Consistoriului din Arad, despre socoțile fundațiunii Dimittie F. Negreanu.

35. Raportul Consistoriului din Arad, despre cauzele pendente la advocați.

36. Raportul Consistoriului din Arad, despre incassarea și restanța contribuirii dela intelectuali pe anul 1912—1915.

37. Raportul Consistoriului din Arad, despre tacele de întărire restante la învățători.

38. Socoata Consistoriului din Oradea-mare despre anul 1915.

39. Socoata Consistoriului din Oradea-mare despre starea fundațiunii Zaharie Mihoc.

40. Socoata fundațiunii George Lazar.

41. Socoata fundațiunii Teodor Oancea.

42. Socoata fundațiunii Dr. Gheorghe Popa.

43. Socoata Consistoriului din Oradea-mare, referitoare la casa din strada Capușinilor.

44. Raportul Consistoriului din Oradea-mare în afacerea casei din strada Capușinilor.

45. Raportul și socoțile internatului din Beiuș.

46. Literile fundamentale ale fundațiilor George Lazar și Teodor Oancea.

47. Socoata fundațiunii Zsiga din Oradea-mare.

48. Raportul comisiunei sinodale de control.

Se predau comisiei de epitropești.

49. Actele alegerii unui deputat mirean în cercul Vinga și ale altui deputat din cler în cercul Birchiș.

50. Raportul Consistoriului din Arad, cu actele referitoare la cercetarea protestelor contra alegerii de deputați mireni pentru Sinod în cercul Beiuș.

51. Actele despre alegerea unui deputat sinodal clerical în cercul Beliu și a altui deputat mirean în cercul Vașcău.

Se predau comisiunii verificătoare.

52. Cererea comunei bisericești Baia (protopopiatul Radna) ca să se descrie suma de 377 cor. cu care restează în contribuirea diecezană și să i-se statorească în 25 cor. anual cuota contribuirii cu 6 filleri de suflet.

53. Rugarea comitetelor parohiale Iosani-Gurbești și Goila, pentru descrierea sumei 85 cor. 86 fil. cu care reteză în taxa de asigurare.

54. Rugarea comitetelor parohiale, Iosani-Gurbești și Goila, pentru un ajutor și concesiune de colectă în scopul zidirii unei case parohiale.

55. Rugarea catihetului Alex. Mihuția din Timișoara, în cauza regulării salariului său.

Se predau comisiei petiționare.

Fiind eshariate agendele dela ordinea zilei, ședința proximă se defige pe azi după meazăzi la oarele 4, — când va urmă referada comisiei verificătoare și a celei epitropești, — ședința de acum se redică la oara 1. a. m.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința a III. ținută în 18 apr. (1 maiu) 1916.

Ioan J. Papp m. p.

episcop, președinte.

Dr. Aurel Pinția m. p.

notar.

Sinodul arhidiecezan.

S'a deschis sub prezidiul părintelui vicar Dr. Ilarion Pușcariu, prin un frumos discurs. Remarcăm aici parentarea metrop. Ioan Meșianu și importante hotăriri de actualitate primite de sinod la propunerea comisiei bisericești prin raportorul ei Dr. Nicolae Bălan.

Cu privire la anunțata moarte a preavrednicului Arhiepiscop și Metropolit *Ioan Meșianu* se hotărăște:

Partea întroducătoare a raportului, prin care se aduce la cunoștință încetarea din această viață a fericitului în Domnul Arhiepiscop și Metropolit *Ioan Meșianu*, care după o activitate de Arhieru de peste 40 de ani, bogată în rezultate, a trecut la cele vecinice joi în 21 ianuarie a. c. la orele 5 și jumătate seara, — *sinodul o ia cu adâncă durere la cunoștință, dă expresiune acestei dureri prin ridicare și în semn de pietate față de memoria marelui reposat serbează joi, în 21 l. c. la opt ore dimineața la mormântul de lângă biserică patronată de suburbiul Iosefin parastas, la care participă în corpore toți membrii sinodului, iar despre îndeplinirea acestei solemnități se va lua act în ședința ce se va ține în aceea zi.*

La propunerea comisiei bisericești se decide:

1. Sinodul se îndrume consistorul arhidiecezan, ca se intrevină la locurile competente pentru sporirea numărului preoților militari, cari se îngrijesc de trebuințele sufletesti ale credincioșilor bisericii noastre, întrași la oaste.

2. Sinodul se îndrume consistorul arhidiecezan, ca să tipărească în ediție foarte estină, format de buzunar, *Noul Testament*, spre a putea fi răspândit.

3. Sinodul se îndrume consistorul arhidiecezan se publice și distribue și în viitor cărți religioase-morale, reclamate atât de soldații dela front, cât și de credincioșii de acasă, — chiar și cu jertfe materiale din partea tipografiei arhidiecezane.

3. Sinodul se îndrume consistorul arhidiecezan, ca să dea instrucțiuni preoțimei, cum se trateze în predici învățăturile religioase-morale, ținând cont de împrejurările și necesitățile vieții din timpul războiului de astăzi.

5. Consistorul arhidiecezan se îndrume preoțimea, ca să poarte grijă de tineretul eșit din școală, dar nentrat în oaste.

6. Se îndrume apoi preoțimea, se lucreze pentru introducerea mărturisirii și a cuminecării mai dese la credincioșii bisericii noastre.

7. Se îndrume preoțimea în fine, ca se țină bisericile deschise și în alte timpuri potrivite, nu numai sub decursul serviciului divin, ca astfel bisericile se poată fi cercetate și peste zilele de săptămână din partea credincioșilor dornici de mângăere și liniște sufletească.

Propunerile se primesc și se votează toate din partea sinodului, fără discuție, și se primesc și întregirile facute de deputatul Vasile Gan, ca: comisiunea administrativă a tipografiei arhidiecezane se fie poflita a se îngrijii de tipărirea unei biblioteci ieftine de propagandă religioasă, în scopul împedecării lăririi unei literaturi contrare religiunii noastre, și ca după terminarea războiului de astăzi, consistorul să viziteze prin bărbați competenți toate comunele din arhidieceză, ca să se dea mângăere sufletească credincioșilor și poze bune în năcazurile pe cari le vor fi având.

Intrându-se în discuția specială, comisiunea propune prin raportul ei, ca singuraticile puncte din raport se fie luate la cunoștință. Se primește. La ultimul punct comisiunea propune, ca consistorul se caute se esopereze dela guvern adaos pe seama preoțimii. Se primește. În urmă raportul mai propune, ca în viitor consistorul să prezinte sinodului o dare de seamă apreciată cu privire la propaganda diferitelor secte. Sinodul votează și propunerea aceasta, ascultând întâi părerile deputaților Grigoriu Pletosu și Teodor Herman.

Urmează raportul comisiei școlare. S'a constituit astfel: President Grigoriu Pletosu, raportor Dr. Ioan Stroia. Raportorul propune, ca raportul consistorului, ca senat școlar, către sinod, tipărit fiind se fie considerat de cetit, se fie luat de bază pentru discuția specială și se fie alăturat la procesul verbal al ședinței de astăzi.

Se primește. Intrându-se în discuția specială, raportul se ia la cunoștință punct de punct accep-

tându-se fără discuție propunerile corespunzătoare ale comisiunii.

Urmează raportul comisiunii *financiare*. S'a constituit astfel: President deputatul Demetriu Moldovanu, raportor Arseniu Vlaicu. Raportorul propune, ca raportul consistorului ca senat episcopesc către sinod se fie luat la cunoștință, considerându-se de bază pentru discuția specială. Se primește.

Intrându-se în discuția specială, raportul se ia apoi punct de punct la cunoștință, cu acceptarea fără discuție a propunerilor corespunzătoare, făcute din partea comisiunii, prin raportorul ei.

Orfelinatul din Sibiu. În numele comisiunii organizatoare raportează deputatul *Nicolae Ivan* în chestia înființării orfelinatului din Sibiu. Constată, că acesta e actul cel mai însemnat, cu care are să se ocupe sinodul în sesiunea de față. Espune pe larg cum a fost pusă în executare ideea înființării orfelinatului. Amintește, că *apelul* adresat clerului și poporului din arhidieceză, din arhidieceză, din partea Arhiepiscopului *Ioan Meșianu*, a fost ultimul act scris de acest înțelept Arhipăstor. *S' u subsris până acuma pentru orfelinat 520.000 coroane.* Cetește raportul consistorului către sinod în chestia aceasta și propune apoi, în numele comisiunii organizatoare, următoarele:

Din colecta de până acuma și din ofertele ce vor mai intra, consistorul se creeze un fond, care va purta pentru totdeauna numele: *»Fondul orfelinatului bisericii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania«* fond administrat de consistorul arhidiecezan.

Pentru anul 1918 consistorul are se prezenteze budget în regulă despre venitele și erogatele fondului, iar în anii 1916 și 1917 consistorul e autorizat se închirieze, eventual să cumpere, o casă potrivită pentru orfelinat, pe care să-l deschidă la 1 septembrie anul curent, cu 50 de orfani deocamdată. Colecta să se continue. Dacă se vor ivi cumva greutăți, orfanii pot fi adăpostiți și în case particulare. Conscrierea orfanilor să se facă prin oficiile protopopești, în conțelegere cu reuniunile de femei și alte corporațiuni umanitare.

Vorbesc la obiect deputații: Dr. Ioan Stroia, Dr. Ioan Lupaș, I. A. de Preda, Sergiu Median, Dr. Aurel Vlad și Dr. Nicolae Bălan, iar sinodul primește propunerile comisiunii organizatoare, cu întregiri făcute de deputații Dr. Vlad și Medean, ridicându-le la valoare de concluze.

Acelaș raportor raportează în chestia *statutelor* orfelinatului din Sibiu, prezentate din partea consistorului. Cetește statutele și propune în numele comisiunii organizatoare votarea statutelor în mod provizor și punerea lor în aplicare până

la sesiunea următoare sinodală, când se va putea ști apoi în ce sens vor trebui se fie modificate.

La obiect vorbesc deputații Arseniu Vlaicu, I. A. de Preda, Dr. Aurel Vlad, Ioan I. Lapedatu și I. P. C. Sa, Arhimandritul Dr. Ilarion Pușcariu, presidentul sinodului, dând lămuririle necesare, iar sinodul primește propunerea comisiunii organizatoare.

Reprezentăția de copii din Sibiu.

Cu multă bucurie reproducem din „Telegrafal Român” actul educativ al unei reprezentații de copii cari ne-ar putea servi de model.

Duminecă, în 30 aprilie n., sala teatrului orașenesc din loc s'a făcut primitoare a unui public românesc imens și a altor persoane de frunte, între cari și Excelența Sa Dl Victor Nyegovan, care prin prezența sa ne-a arătat și cu acest prilej simpatia aleasă ce ne o păstrează. Acest public imens s'a adunat de astădată la o reprezentație unică în felul ei. Nu știu din cei prezenți câți s'au cugetat la faptul că inițiatorii reprezentației au fost călăuziți de un scop, care poartă pecetea celei mai adevărate abnegațiuni. N'am asistat niciodată la o reprezentație educativă și distractivă, care să fie prezentat pe inițiatori ca „*făcători de bine spre plăcerea vecinului întru bine spre zidire nu sie însuși*”, ca și această reprezentație. Mai ales la reprezentații, fie ele de orice caracter, îmi aduc aminte de aceste cuvinte citate din Epistola lui Pavel către Romani cap. 15, 1—3, și le aplic la persoanele, cari prin o astfel de muncă se prezintă publicului mare.

De ce muncă e vorba la reprezentația noastră de copii? D-na prof. Eugenia Tordășianu având în vedere, că la noi din cauza împrejurărilor măștere se arată prea puțin interes față de educațiunea fizică a copiilor noștri, a luat hotărârărea, nu se poate mai fericită, de a face un început în această privință. Începutul acesta e cu atât mai marcant, cu cât d-sa a avut în vedere un al doilea scop și mai înalt, care preocupă și trebuie să preocupe în zilele acestea grele întreaga noastră viață românească din Ardeal și Ungaria: contribuirea tuturor claselor noastre sociale la ridicarea falnică a orfelinatului românesc din Sibiu, care să vestească posterității că odinioară neamul nostru și-a trimis pe cei mai aleși ai săi la luptă pentru cinstea tronului și a patriei și văzând, că vor rămânea mulți orfani din fii celor duși, mila lui creștinească l-a îndemnat să le poarte grija.

Scopul este cu atât mai educativ, cu cât la îndeplinirea lui s'a reflectat la concursul copiilor, ca astfel copiii însuși încă să contribuie pentru alinarea durerii ce o simțesc frații lor, ai căror părinți au plecat la hotare și mulți plecați au fost, lăsând la mila celor de acasă pe copiii lor. În scopul succesului reprezentației d-na Tordășianu a instruat 26 copilași (băieți și fetițe) în gimnastică, declamațiuni, cântece și jocuri.

Prologul conține o poezie de actualitate a dlui Dr. Ioan Broșu, recitată cu multă pricepere și cu adânc înțeles. Ne-am adus iară aminte de plecarea slăcăilor la mobilizare, de vitejia noastră la Ivangorod și de faptul, că și nouă ne rămân copii în măsură mare, dat fiind că din cei plecați mulți nu se mai întorc. Accente de actualitate au mai conținut punctele 5 și 9. Cel dintâiu punct „vin soldații”, ne-a prezentat pe copiii noștri, ca înzestrați cu toate însușirile și destoiniciile,

cari se recer la formarea soldatului de mai târziu și vederea copiilor din această scenă, vrând-nevrând iar ne poartă gândul la soartea eroilor dela Ivangorod și a urmașilor lor. Jocul natural al călărețului pe băț, precum și al toboșarului destoinic, ne-au putut răpi însă din când în când din lumea eroilor ce vreau să moară aproape de Carpați, în lumea gingășiilor ome-nești. În punctul 9 vin fetițele cu flori pe scenă, reprezentându-ne soarele, primăvară și o mamă reprezentată în mod deosebit de drăguț și atrăgător, care alături de scumpul ei copilăș așteaptă îngândurată sosirea soțului ei de pe câmpul datoriei.

Punctele 2, 4 și 8 cuprind exerciții cari din punct de vedere gimnastic merită o deosebită atențiune, mai ales și din motivul, că mișcările gimnastice de natura acestora s'au introdus și în școlile medii. Severitatea disciplinară cu care s'au executat aceste puncte, simetria și preciziunea mișcărilor varii ale micuțelor și micuților, ne arată stăruințele de fer ale instructorului și rolul cel mare al acelor mișcări pentru educația fizică. Ele ar trebui descrise la timp și loc potrivit de un specialist și cunoscător în materie, ca să fie dată posibilitatea facerii unei propagande vii în scopul introducerii lor în producțiile tinerimii noastre dela școlile normale de caracter românesc.

Ce să zicem apoi, că micuțele și micuții au jucat Bătuta, de credeați că o joacă fete și flăcăi? Oare nu s'a dat dovadă prin farmecele cu care s'au jucat, că la noi s'ar putea pune în școlile populare un pond mai deosebit pe jocurile noastre, cari pot contribui la dezvoltarea simțului artistic?

S'au produs la pian câteva fetițe. Prestațiunile lor au fost de natura, că au întrecut așteptările.

Muzica la pian pentru jocuri a fost susținută cu competență de d-na Olivia Dr. Deleu n. Bardosy; iar muzica orășenească a executat la început și în pauze mai multe arii naționale, între cari la începutul reprezentanței sub conducerea diui Timoteiu Popovici, profesor seminarial, un frumos potpuriu național, datorit d-sale.

Mă euget, — după cum am făcut și la sfârșitul reprezentației, — iară la cuvintele apostolului Pavel, menționate mai sus. M'am convins, că reprezentația s'a făcut pentru alții, pentru cei mai năpăstuiți copii ai acestor vremi, și că ea s'a făcut în înțelesul acestor cuvinte, adică „spre zidire”, ceea ce însemnează, că s'a făcut, ca și alții să învețe dintr'înșă și să urmeze, mai ales că așa de puține exemple avem în aceste zile pline nu numai de suferințe, ci și de patimi isvorite din ființa noastră. G.

Războiul și Școala.

Am înaintea mea fascicolul aprilie din revista »Die Deutsche Schule« ce apare în Lipsca. La acest fascicol e adresat un catalog bibliografic. »Krieg und Unterricht«. Mai nainte cărți pentru școlari. *La istorie:* »Războiul mondial« 1914/16. »Războiul mondial 1915/16« pentru școlile medii. Tablouri de războiu. *La matematică:* Trei ediții de »probleme de războiu« pentru școlile de toate categoriile. *La limba germană:* »Acasă și afară«, legendar de războiu pentru școala germană; iar pentru școlile de fete: »Femeia germană și războiul«. *La geografie:* Patru ediții de

atlasuri pentru școlile de diferite categorii. Apoi o serie de cărți pentru învățători scrise cu privire la situația schimbată prin războiu.

De sine înțeles, că aici e vorba numai de anunțurile din un număr a revistei, prin care voim să ilustrăm cum pedagogii germani prelucră învățămintele războiului pentru școală. Suntem depar e de forțele productive ale Germaniei, dar școala română încă nu poate rămâne fără învățămintele războiului. Sinoadele noastre eparhiale s'au și ocupat cu ele, socotim a fi aceasta principala preocupare a școlii române, chemată să formeze conștiința generației de mâne.

O rugăminte

cătră părinții, soțiile, neamurile și prietini buni ai foștilor elevi ai institutului pedagogic-teologic gr.-or. rom. din Arad, cari au intrat sub arme în războiul actual.

Monografia, ce se află în lucrare, va da istoricul institutului ped.-teol. până la a. 1912. Incepând cu anul școlar 1912/13 am publicat în anuare toate momentele vrednice din viața școlară a acestui institut, ca prin faptul acesta să ușurez monografia pentru următoarea suită de ani, dacă Dumnezeu va învrednici școala noastră de traiu lung.

Indemnat de acelaș principiu, socotesc că istoricul institutului nostru va fi necomplet, dacă nu va avea datele statistice despre jertfa, ce-a dat-o în războiul actual prin brațele tuturor celor, cari sunt și au fost cândva elevii lui.

Rog deci pe toți părinții, soțiile, neamurile ori prietini buni ai foștilor noștri elevi de pedagogie întrați sub arme, să binevoiască a ne comunica numele lor, anul absolvării, — datul întrării sub arme, regimentul, eventualele distincții, — iar încât au căzut pe câmpul de luptă să ne comunice și locul și datul morții.

Aceleași date le rog și asupra foștilor noștri elevi de teologie, întrați sub arme, fie ca soldați, fie ca preoți militari.

Informațiile să se trimită la subscrisa Direcțiune.

Arad, 22 aprilie (5 mai) 1916.

Roman R. Ciorogariu
director seminarial.

Notă. Ziarele sunt rugate a reproduce acest apel.

O idee bună.

Monument eroilor noștri.

Pentru a eternisa memoria celor cari au căzut pe câmpul de luptă, am hotărât noi cei din Ciora, ca în comuna noastră să ridicăm un *Paraclis* din beton, cam de 3 metri înălțime, 3 metri lățime și 4 metri lungime în interior. Pe tablă de peatră ori de marmoră vom face apoi inscripțiile: numele, etatea, starea și eventual locul unde au murit respectivii eroi. Vom satori o zi anumită, în care după un program anume compus în fiecare an vom serba în mod solemn memoria celor reșasați pe câmpul de luptă. În *Paraclis* o candelă va arde pururea, vestind viața de veci.

În cimiterul vechi am făcut o cărare nouă, de 3 metri lățime, dealungul cimiterului până la *paraclisul* Mănăstirii. Pe marginile cărării vom planta atâția brazi, câți morți vom avea, ear în mijloc zidim noul *Paraclis*, între brazii cei pururea verzi, ca monument vecinic ridicat pe seama eroilor din satul nostru. În scopul zidirii *Paraclisului* fiecare familie care va avea mort, va avea să contribuie cu câte 20 cor. — pentru care sumă reșasatul va fi eternizat prin inscripție pe marmoră și indus în „Cartea de aur“ a reșasaților, unde la dorința familiei vom însemna și datele mai însemnate din viața reșasatului.

De pe câmpul de luptă am primit până acuma în scopul acesta oferte benevole în sumă de 34 cor. colectate de Vasile Dicu a Nii, Junele Simion I. Ion Oltean (orfan) a făcut un ofert de 500 cor., la caz că nu se va mai întoarce la vatra părintească, iar la caz că se va întoarce, va da cât va putea, dar cel puțin a cincea parte din ofert. George Ilie, Nicolaie Stănilă și George Mănoilă, toți soldați, au dat câte 50 coroane fiecare.

Subscrisul ca inițiator am donat 20 cor. Simion Socaciu Inv. penz. ca membru fundator a dat 20 cor. fiind totodată membru în comisia executivă. Nicolaie Dăian, primar, a dat 10 cor. ca membru în comisia executivă.

Din prisosul ce va rămănea după terminarea *paraclisului* vom face o fundațiune, din ale cărei interese cu ocaziunea serbării morților se vor împărți în mod gratuit haine și cărți între copii orfani.

Toți dăruitori vor fi induși în „Cartea de aur“, a *Paraclisului*, iar sumele oferite se vor chita și în publicitate.

Așa facem noi eternisarea și serbarea morților. Poate că se vor simți și alții indemnăți să ne imiteze.

Cioara, la Învierea Domnului în 1916.

Constantin Oancea
preot.

Primejdia alcoolismului.

» Alcoolul ucide mai mulți oameni decât rășboiul cel mai groaznic.

» În alcool s'a înecat foarte mult eroism... »

Adolphe Coste în celebra sa lucrare *Alcoolism și economie*, operă premiată de Casa de economie din Marsilia, arată pe larg, cu un prețios șir de exemple, în ce constă decadența și progresul muncitorimei în omenire.

Pentru ca să duci o viață fericită, ușoară și senină, ca să fii mulțumit de tine însuși, de munca ce o faci, trebuie să fii nu numai om virtuos, ci, prin fe-

lul tău de a fi, să știi a prețui roadele muncii tale. Bunul traiu se rezumă în totalitatea mulțumirilor sufletești, în ceea ce ești în putere a săvârși pe lumea aceasta, fie sau nu în folosul aproapei tău. Scopul adevărat al vieții, strădania atator filozofi vechi, prin ideile cărora trăim, ca și a celor noi, prin cari vom trăi, și vor trăi alții, a fost să ne îndrume tot înainte spre bine, aducând prin fiecare parte de muncă un folos însemnat societății, neamului, omenirii... Patimele și obișnuințele omului din scurta lui viață, conduse și distruse de hotărâre, de o judecată sănătoasă, va fi spre fericirea lui, și simțindu-se fericit va iubi viața, căutând s'o folosească în bine. Faptele bune, virtutea, să ne fie deviza.

Să ne ferim ca de foc, ca de cea mai cumplită boală, de alcool, sub orice fel de beaură s'ar înfățișă. Beaurile alcoolice ne ameteșc mințea, ne adorm judecata și ne otrăvesc sângele, ne nenorocesc copiii și suntem nenorociți și îmbătrâniți înainte de vreme. Trupul își pierde puterea, sufletul se învâluie în negura sbuciumărilor, voința decade și omul din floare devine spin. Nici o putere de viață nu mai are în el. Azi este, mâne nu știi de-l mai vezi... Alcoolul într'un an te trece cât în zece ani... Sângele și farmecul feței pare trecut, ochii totdeauna tulburi, buzele uscate și pline de otrăvă. Fața adânc brăzdată de semnele bătrâneții timpurii. Dacă în om este numai bătrânețe, toate le privește cu ochiu rece... trist și fără rost. Cu cât omul e mai tânăr, cât mai multă putere este într'ânsul și cu atât mai mult va privi totul din jurul său cu niște ochi mai veseli, mai fericiți și cu atât mai frumoasă va vedea natura. Iubirea face ca noi să vedem numai binele și frumosul ce învâluie lucrurile într'o lumină dulce de tinerețe și viață. Alcoolismul ne tulbură mințea și ochii și vede întotdeauna lucrurile acoperite de ceața răului.

Înlăturându-se patima alcoolismului, s'ar schimba văzând cu ochii starea rea de viață a săteanului nostru și a muncitorimei. Căci e un fapt stabilit că alcoolismul e dușmanul de moarte al economiei. Țara ar câștiga mult, ca forțe individuale, ca brațe, dacă ar stărpi acest vierme ce roade temelii societății noastre.

Nu trebuie să avem în vedere banii ce se scot de pe acest primejdios odiet de comerț, ci Neamul, Patria.

Șiretel-Lespezi.

Const. Arsenie.

CRONICA.

Din cauza greutăților tehnice Nrul 17 n'a putut apărea, apare acum în Nr. duplu.

Teologii privațiști să se prezinte la examen în 16/29 maiu ora 8 a. m.

Examene la preparandia noastră din Arad. Elevii născuți în anul 1898 și asentați la miliție, au să se prezinte în 6/19 maiu. Examenele generale verbale a elevilor ordinari și privațiști împreună cu examenul final de cvalificațiune învătătorească se încep în 23 maiu (5 iunie) și durează toată săptămăna. Examenul scripturistic de cvalificație curs IV. în 20 maiu (2 iunie). Pentru elevii născuți în anul 1897 și anii premergători, cari de prezent sunt în serviciu militar și au absolvat cursul al III-lea pedagogic,

să țină un curs de instrucție dela 12/25 maiu până la 12/25 iunie. Aceștia au să ceară dela superioritatea lor militară concediu pentru acest curs. Elevii privațiști din toate cursurile și cei ce stau la examenul final de cvalificațiune învățătorească au să-și achite prealabil taxele regulamentare și să-și înainteze petitele ajustate conform regulamentului.

Dela sinodul Caransebeșan. Dr. P. Cornean prezintă raportul Consistorului cu privire la rugărea profesorilor dela institutul teologic-pedagogic și a oficianților consistoriali pentru regularea definitivă a saletor lor. Consistorul propune să se abstea dela regularea definitivă până după război, când se vor continua pertractările cu guvernul pentru regularea salarelor profesorilor dela pedagogie cu ajutor de stat, și să se voteze de astădată 20% adaus de scumpete de război, începând cu 1 Iulie 1916. Comisia specială propune: 1) Se decretează necesitatea regulării definitive a salarelor oficianților și profesorilor și Consistorul e îndrumat să prezinte necondiționat în această afacere propunere amănunțită în sesiunea proximă sinodală. 2) Se votează un ajutor revocabil de 40% (pentru provizori 20%) după salariu, bani de cortel și cvinvenale, începând cu 1 Ianuarie 1916, Mijloacele să se ia din alte resurse extraordinare. Se primește unanim și fără dezbateri propunerea comisiei.

Cronica bibliografică.

Carte de rugăciuni și cântări bisericesti, întocmită și tipărită întâia oară cu binecuvântarea fericitului Preasfințit Episcop Nicolae Popea, de *Dr. Petru Barbu*. Edițiunea III Caransebeș, 1916. Edițiunea nouă a acestei cărți — cunoscută sub numirea de „*Carte de rugăciuni cu sfânta Liturgie*” — e îmbogățită cu: Rugăciune soților (unul pentru altul), Rugăciune de mulțămire pentru facerile de bine ale lui Dumnezeu, Rugăciune la năcazuri și supărări, Rugăciune pentru călătorie, Rugăciune la caz de boală, Rugăciunea celui din închisare, Rugăciune la vreme de secetă, Rugăciune la neconținerea ploilor, Rugăciunea ostașului în timp de pace, Rugăciunea ostașului în timp de război, Rugăciunea ostașului care poartă stegul, Rugăciuni pentru pace, apoi cu mai multe cântece de stea și colinde. Prețul unui exemplar legat simplu 70 fil.; cu hârtie și legătură de lux dela 2 până la 10 cor. La comanda mai mari dă *rabat* potrivit. *Librăria diecezană, Caransebeș.*

Concurese.

Prin aceasta pe baza ord. V. Consistor din Oradea-mare Nr. 242 B. 1916 se publică concurs, cu termen de 30 de zile în „*Biserica și Școala*”, pentru îndeplinirea parohiei de cl. III-a Șerghiș, ppresbiteratul Peștesului, pe lângă următoarele emolumente:

1. Pământ parohial, arător și fânaș și izlaz, o sesiune constatătoare din 32 iug. catastrale.
2. Câte-o măsură de cereale (cucuruz sfărmat) dela fiecare Nr. de casă, sau prețul ei curent.
3. Câte-o zi de lucru cu mâna.
4. Stolele îndatinat în comună; întregirea dela stat.
5. De locuință se va îngriji alesul.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie sunt poștiți a-și înainta cererile de concurs adresate comitetului parohial din Șerghiș, Preaonoratului Oficiu ppeș ort. român în M.-Telegd, având dânsii cu prealabila înconștințare a protopresbiterului tractual, să se prezenteze în sfta biserică din Șerghiș, spre a-și dovedi aptitudinile în cântare, tipic și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu* protopresbiter ort. român.

—□—

1—3

Prin moartea eroică a învățătorului Moise Mariș pe câmpul de luptă, devenind vacantă stațiunea învățătorească dela școala a III-a din comuna **Socodor** (Székudvar), prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinire cu termen de 30 zile de recurgere dela prima publicare. Emolumentele sunt: 1. În bani gata 800 cor. din cult și 400 cor. ca cantorat, din cassa bisericeii. 2. Locuință cu grădină de legume. 3. Pentru conferință 23 cor. 32 fil. 4. Pentru scripturistică 10 cor. 5. Câte 2 cor. dela înmormântări, unde va participa, iar dela parastase 1 cor. 6. Famulația 50 cor. 7. Pentru încălzitul salei de învățământ 8 m³ de lemne. 8. Pentru curățitul cvartirului inv. 12 cor.

Recursele ajustate conform prescrișelor Stat. Org. și Reg. școlar, cu atestatele despre serviciul prestat, de apartinență, estras de botez, despre pregătirea anterioară și diplomă de învățător — adresate comitetului par. din Socodor să se subștearnă în termenul fixat P. O. D. Dr. Dim. Barbu protopop insp. de școale în Chișineu (Kisjenő).

Reflectanții au a se prezenta în cutareva duminică ori sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în celea rituale. Se notifică, că conducătorii de cor vor avea preferință.

Socodor, la 17/30 aprilie 1916.

Aurel D. Papp
preș. com. par.

Ioan Crișan
not. com. par.

În conțelegere cu: *Dr. Dimitrie Barbu* protopop, insp. de școale.

—□—

1—3

Librăria diecezană din Arad are depozit bogat în cărți și recenzite bisericesti (potire, disc, ste-luță, candelă, cruci, ripizi, cădelnițe, prăznicare) prapori și ornate. Execută și reperaturi. Cereți catalog.